

(ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν κακῶν συναναστροφῶν. καιδίζει = γκαβίζει = ἀλληθωρίζει) Παξ. || Ἄσμ.

Κὶ ἂν δὲν ἀνθῆς ταποταχῆ, ἀνθεὶς τὸ μεσημέρι Κέρκ.

Ἐχτὲς προχτὲς τὸν εἶδαμε 'ς ἐννεὰ χοροὺς βασμένο καὶ σήμερα ταποταχῆ 'ς τὸν ἄμμο ξαπλωμένο αὐτόθ.

Ταποταχῆ σηκώθηκε τὰ χέρια σταυρωμένα Κεφαλλ. γ) Τὸ πρωὶ τῆς ἐπομένης ἡμέρας, αὐριον πρωὶ Εὐβ. (Κύμ. Στρόπον.) Θράκ. (Μάλγαρ.) Ἰθάκ. Κέρκ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά.: Ταποταχῆ τὰ λέμε Κέρκ. Νὰ 'ρθῆς ταποταχῆ νὰ πάμε νὰ σκάψουμε αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ὅθι περάσῃ ἀποβραδὺς ταποταχῆ θὰ κλαίνε Ἰθάκ. δ) Τὸ πρωὶ τῆς μεθεπομένης ἡμέρας, μεθαύριον Πελοπν. (Μάν.) 2) Πρὸ ὀλίγου, πρὸ μικροῦ Κάλυμν. Καπ. (Ἀραβάν.) Κρήτ. Λέσβ. Μακεδ. (Βελβ. Καταφύγ.) Σαμοθρ. κ.ά.: Ἀποταχῆς ἦρθε γιὰ νὰ σοῦ πῇ Κρήτ. Ἀποταχῆς τὸν εἶδα κ' ἐπήγαινε κάτω αὐτόθ. Ἀποταχῆς σοῦ τό 'πα καὶ τὸ ξέχασες κιόλα αὐτόθ. Συνών. ἀποτῶρα.

ἀποταχεύουσιν ἐπίρρ. ἀμάρτ. 'πουταχεύουσιν Εὐβ. (Στρόπον. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποταχῆ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ούτσικα.

1) Λίαν πρωὶ Εὐβ.: Ἄσμ.

Ἰποταχὺν 'πουταχεύουσιν δὲν ὄρες πρὶν νὰ φέξῃ ὁ μαῦρος χιλιμίντρισε, τοῦ Μαυροκλῆ θὰ νὰ 'ναι.

2) Αὐριον πρωὶ Εὐβ. (Στρόπον.) Συνών. ἀποταχῆ 1 γ.

ἀποταχινὰ ἐπίρρ. Εὐβ. (Κύμ.) 'ποταχινὰ Εὐβ. (Κονίστρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποταχινός.

Πολὺν πρωὶ ἐνθ' ἄν.: Σηκώνεται 'ποταχινὰ προτοῦ ξυπνήσουν τὰ παιδία τσαὶ φεύγει Κονίστρ.

ἀποταχινάδα ἡ, Κέρκ. (Ἀργυρεῖδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποταχινός καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἄδα (I).

Μόνον πληθ., πρωίαι: Πάνε γιὰ ξύλα τρεῖς ἀποταχινάδες. Ἐπανε ἐνὸς ἀβγοῦ ἀσπράδι καὶ τρία κηκίδια μικρὰ κοπανισμένα καὶ βάλε τα εἰς ἓνα φοῦρνο καὶ ἀφοῦ τὰ ἀνακατώσῃς ἅς πίνῃ τρεῖς ἀποταχινάδες καὶ ὑγιαίνει (ἐξ ἱατροσοφίου τοῦ 1853, δι' ὃ ἰδ. Λαογρ. 10 (1929) σ. 133).

ἀποταχινεύω ἀμάρτ. 'ποταχινεύω Εὐβ. (Κύμ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποταχινός.

Σηκώνομαι πολὺν πρωὶ.

ἀποταχινός ἐπίρρ. Κρήτ. Πελοπν. (Λακων.) — ἸΠολυλ. Διηγ. 26 καὶ 88 ἀπονταχ'νός Στερελλ. (Καλοσκοπ.) ἀπιταχ'νός Λήμν. 'ποταχινός Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Ὁρ.) ποταδινός Κάλυμν.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποταχῆ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ινός. Ἡ λ. καὶ ἐν Γύπαρ. πρῶξ. Ε στ. 148 (ἐκδ. ΚΣάθα σ. 272) «ἀποταχινὰ λόγια». Ὁ τύπ. ἀπιταχ'νός κατὰ παρετυμ. πρὸς τὴν πρῶθ. ἐπί.

1) Πρωινός Εὐβ. (Κονίστρ.) — ἸΠολυλ. ἐνθ' ἄν. 88: Ὁ 'ποταχινός ὕπνος εἶναι γλυκός Κονίστρ. Ἀποταχινὸς . . . ὄνειρο ἸΠολυλ. ἐνθ' ἄν. 2) Ὁ ἀπὸ πρωίας ὑπάρχων Εὐβ. (Κονίστρ.) Λήμν. Στερελλ. (Καλοσκοπ.): Τὸ 'ποταχινὸ γάλας (τὸ ἀμελγόμενον τὴν πρωίαν κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ βραδινὸ) Κονίστρ. Τοῦ φαεῖ ἐν' ἀπονταχ'νὸ Καλοσκοπ. Τούτουνας οὐ τσουρβᾶς εἶνι ἀπιταχ'νός κὶ ξίθ'σι (τσουρβᾶς = σούππα) Λήμν. β) Θηλ. οὐς., πρωινὴ ὥρα Εὐβ. (Κονίστρ.) Πελοπν. (Λακων.) — ἸΠολυλ. ἐνθ' ἄν. 26: Σ'κώνομαι

μὴν 'ποταχινὴ σούνταχα σούνταχα τσαὶ τὸν παραφυλάου Κονίστρ. «Μιὰν ἀποταχινὴν γραῖα Γύφτισσα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ σπῖτι» ἸΠολυλ. ἐνθ' ἄν. || Παροιμ. φρ. Μὲ φάγανε τοῦ Μαρτιοῦ οἱ ἀποταχινές, τοῦ Μαῖου τὰ μεσημέρια Λακων.

γ) Οὐδ. 'ποταχινὸ ἐπιρρηματ., πρωὶ Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Ὁρ.): Ἐλα αὐριον 'ποταχινὸ Ὁρ. Πήγαμε 'ς τὸ ζευγάρι 'ποταχινὸ 'ποταχινὸ Αὐλωνάρ. Συνών. πρῶι. 3) Ὁ πρὸ ὀλίγου ἐμφανισθεὶς Κάλυμν. Κρήτ.: Μὰ ὁ ἀποταχινός δὲν εἶναι ποῦ 'ρθε; (αὐτὸς ποῦ ἦλθε τῶρα δὲν εἶναι ὁ πρὸ ὀλίγου ἐλθὼν;) Κρήτ.

ἀποτεκνάδι τό, Θράκ. (Γανόχ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ. Τσανδ. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ. 412 — ΠΠαπαχριστοδ. Θράκ. ἡθογραφ. 4,20.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό, τοῦ οὐς. τέκνον καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἄδι.

1) Τὸ τελευταῖον γεννώμενον τέκνον ἐνθ' ἄν.: Διὸ συγγενικά κορίτσια ποῦ 'χαν μείνει, πρωτογεννημένο τό 'να καὶ τ' ἄλλο ἀποτεκνάδι, πιάσαν τὸ προζύμι γιὰ τὰ κουλίκια ΠΠαπαχριστοδ. ἐνθ' ἄν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποβυζαστάρει καὶ ἀπόσπερμα 2. 2) Ἀποτεκνάρει, ὁ ἰδ., Λεξ. Βλαστ. 412

ἀποτεκνάρει τό, ἀμάρτ. ἀπουτικνάρ' Θράκ. (Αἰν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. *τεκνάρει ἡ τοῦ οὐς. τέκνο καὶ τῆς καταλ. - ἄρει.

Τὸ ἀποκληρούμενον τέκνον. Συνών. ἀπόπαιδο 1, ἀποτεκνάδι 2.

ἀποτελείωμα τό, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτελειώνω.

Ἀποπεράτωσις πολλαχ.: Ἄσμ.

Γιὰ τὸ μιστό σας, μάτια μου, θὰ σᾶς εὐχαριστήσω

καὶ μὲ τ' ἀποτελειώματα φλωριά θὰ σᾶς μετρήσω

Ἡπ. Συνών. ἀποτέλειωσι.

ἀποτελειώνω, ἀποτελειώνω λόγ. κοιν. ἀποτελειώνω κοιν. ἀποντελειώνω βόρ. ἰδιώμ. ἀποτελειούκω Τσακων.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. τελειώνω.

1) Φέρω τι εἰς πέρας, ἀποπερατώνω, συμπληρώνω κοιν. καὶ Τσακων.: Ἀποτελείωσα τὸ γράμμα - τὴ δουλειά - τὸ κλάδεμα - τὸ σκάψιμο κττ. Πῆγε 'ς τὸ Παρίσι ν' ἀποτελειώσῃ τοὺς σπονδῆς του κοιν. Καὶ ἀμτβ. ἀποπερατώνομαι, συμπληρώνομαι σύνηθ.: Δὲν ἀποτελείωσε ἀκόμη ἡ δουλειά. 2) Δαπανῶ τι ἐντελῶς, καταναλίσκω σύνηθ.: Κοντεύομε ν' ἀποτελειώσουμε τὸ λάδι - τὸ σ'τάρι κττ. Καὶ ἀμτβ. ἐξαντλοῦμαι πολλαχ.: Ἀποτελείωσε τὸ λάδι. 3) Θανατώνω κοιν. καὶ Τσακων.: Τὸν ἀποτελείωσε μὲ δὐὸ μαχαιρῆς - μὲ μιὰ πιστολῆ. Ὁ πληγωμένος ἀνάπνεε ἀκόμα καὶ γυρίζει καὶ τὸν ἀποτελειώνει κοιν. Νε ἀποτελειούτῃς μὲ τὰ μαχαίρα σι Τσακων. || Ἄσμ.

Κὶ βγάξει τοῦ χαντζέρι κὶ τὴν ἐσκότουσι

κὶ 'πὰ 'ς τὰ γόνατά του τὴν ἀποντελείουσι

Αἰν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀναπαρώνω 6. Καὶ ἀμτβ. φονεύομαι, θανατώνομαι πολλαχ.: Ἀποτελείωσε ἀπ' τοὺς μαχαιρῆς.

4) Δέρνω ἢ βασανίζω ἀνηλεῶς μέχρι θανάτου (σημ. κατὰ δεινῶσιν) κοιν.: Τὸν ἀποτελείωσε 'ς τὸ ξύλο. Τὸν ἀποτελείωσε ὁ πόνος. Συνών. σκοτώνω.

ἀποτέλειωσι ἡ, Λεξ. Βλαστ. ἀποτέλειουσι Τσακων.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτελειώνω.

Ἀποπεράτωσις. Συνών. ἀποτέλειωμα.

ἀποτέλεσμα τό, λόγ. κοιν. ἀπουτέλεσμα Λέσβ. (Πάμφιλ.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀποτέλεσμα = συμπλήρωσις, ἀποτελείωσις.

*Εκβασίς, τέλος ἐνεργείας τινός: *Όσο κι ἂν προσπαθῇ ἀποτέλεσμα δὲ φέρνει. Νὰ δοῦμε τί ἀποτέλεσμα θὰ ἔχουν οἱ κόποι του. Κοπίασε πολύ, μὰ χωρὶς κἀνέν' ἀποτέλεσμα. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ θὰ ᾗ καλὸ ἢ κακὸ ἀποτέλεσμα κοιν. *Ο δεῖνα ἤφηκε ἀποτέλεσμα μέσα 'ς τὸ δημαρχεῖο (δήμαρχος γενόμενος προήγαγε τὰ κοινὰ) Σίφν. Δὲν ἤκαμεν ἀποτέλεσμα (δὲν κατώρθωσε τίποτε) Τῆν. Τοῦ μῖθ' ὃς δὲν ἔχ' ποντὲς καλὰ ἀπουτιλέγματα Πάμφιλ.

ἀποτέντωμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτεντώνω.

Τὸ νὰ παύσῃ τι νὰ εἶναι τεντωμένον. Συνών. ξε-τέντωμα.

ἀποτεντώνω Πόντ. (Τραπ.) Χίος

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τεντώνω.

1) Χαλαρώνω τι τὸ ὅποιον εἶναι τεντωμένον Πόντ. (Τραπ.) Συνών. ξετεντώνω. 2) Τεντώνω ὅλως διόλου Χίος: *Αποτέντωσε τὰ πόδια σου.

ἀποτέτοιος ἄντων. δεικτική πολλαχ.

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τῆς ἄντων. τέτοιος.

1) *Ο δεῖνα, συνήθως χλευαστικῶς ἐπὶ προσώπου τὸ ὅποιον ἀποφεύγομεν νὰ ὀνομάσωμεν: Γιὰ ποῖον μιλάς; — Γιὰ τὸν ἀποτέτιο. Συνών. ἀποδαῦτος. 2) Οὐς., ἄνθρωπος αἰσχροῦ τὸν ὅποιον ἀποφεύγομεν νὰ χαρακτηρίσωμεν, ὅλον ὁ κίναϊδος: Εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀποτέτοιους ἢ εἶναι ἀποτέτιος. Συνών. τέτοιος.

ἀποτετοιώνω Πελοπν. (Μάν. κ.ά.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τετοιώνω.

1) Κάμνω τι, τῆς πράξεως νοουμένης ἐν ἐννοίᾳ γενικωτάτῃ, ὅσάκις ὁ λέγων λησμονεῖ τὸ οἰκεῖον ρῆμα ἢ ἀποφεύγει νὰ τὸ λέγῃ ὡς κακέμφατον ἐνθ' ἂν. 2) Συνευρίσκομαι, συνουσιάζομαι Πελοπν. (Μάν.): Τὴν ἀποτέτοιωσε. Εἶναι ἀποτετοιωμένη (συνήθως ἐπὶ διακορευθείσης νέας). Συνών. ἀπαυτώνω, ἀποκεινώνω, αὐτώνω, τετοιώνω.

ἀποτετσώνω Πόντ. (Σαράχ.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

Τεντώνομαι, φουσκώνω συνήθως ἐκ πολυφαγίας. Συνών. ἀποτζίτσεκώνω 1.

ἀποτζαντώνω Πόντ. (Κοτύωρ.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

*Εκτείνω, τεντώνω τοὺς πόδας: Φρ. *Ο δεῖνα ἐπειζάντωσε (ἀπέθανε). Συνών. φρ. ὁ δεῖνα τὰ κόρδωσε - τὰ τέζαρε.

ἀποτζατζαλίζω Πόντ. (*Οφ. Σάντ. Τραπ. κ.ά.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τζατζαλίζω.

*Απογυμνώνω τινὰ ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του ἢ ἀπογυμνώνω τι ἀπὸ τὸ φυσικὸν περικάλυμμα, ὅλον λεπτοκάρυα, καρύδια κττ. ἐνθ' ἂν: *Αποτζατζαλίσο τθαὶ λοῦσο τὸ μωρὸ *Οφ. *Επειζατζαλίγα κ' ἐοῆβα 'ς σὴ θάλασσαν νὰ λούσκουμαι (ἀπεγυμνώθην καὶ ἐμπῆκα εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ λουσθῶ) Τραπ. Συνών. ἀποτζατζαλώνω, τζατζαλίζω, τζατζαλώνω.

ἀποτζατζάλισμαν τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ.) ἀποτζατζάλισμαν Πόντ. (Σάντ. Τραπ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζατζαλίζω.

*Απογύμνωσις πράγματός τινος. Συνών. ἀποτζατζάλωμαν.

ἀποτζατζάλωμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζατζαλώνω.

*Αποτζατζάλισμαν, ὁ ἰδ.

ἀποτζατζαλώνω Πόντ. (Τραπ. Οἶν.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τζατζαλώνω.

*Αποτζατζαλίζω, ὁ ἰδ.: *Επειζατζαλώθεν τὸ παιδί.

ἀποτζέριγμαν τό, Πόντ. (Κερασ.) ἀποτζέριμαν Πόντ. (Κερασ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζερίζω.

Διάσπασις, διάσχισις. Συνών. τζέριγμαν.

ἀποτζερίζω Πόντ. (Κερασ. Οἶν.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τζερίζω.

Διασχίζω, διαρρηγνύω, διασπῶ ἐνθ' ἂν: Φρ. Κούξον κούξον ἐπειζερίγεν (φώναξε φώναξε ἔσκασε) Κερασ. || Παροιμ. Τὸ παπὶν ἐθέλεσεν νὰ φβγάξῃ τῇ χήνας τ' φβγόν κ' ἐπειζέριξεν τὸν κόλον ἄχτε (ἡ πάπια θελήσασα νὰ γεννήσῃ ὅσον εἶναι τὸ φόν τῆς χήνας διέρρηξε τὸν κόλον τῆς. *Επὶ τῶν ζημιουμένων διότι θέλουν νὰ μιμοῦνται τοὺς ἰσχυροτέρους) Κερασ. Συνών. τζερίζω.

ἀποτζίτσεκώμαν τό, Πόντ. (Τραπ.) ἀποτζίτσεκώμαν Πόντ. (*Οφ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζίτσεκώνω.

*Εξόγκωσις τῆς κοιλίας ἐκ τῆς πολυφαγίας.

ἀποτζίτσεκώνω Πόντ. (Τραπ.) ἀποτζίτσεκώνω Πόντ. (*Οφ.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

1) *Υφίσταμαι ἐξόγκωσιν τῆς κοιλίας ἐκ τῆς πολυφαγίας ἐνθ' ἂν: *Εφαεν κ' ἐπειζέτσεκώσεν Τραπ. Συνών. ἀποτετσώνω, πετσώνω, φουσκώνω. 2) *Εξοιδαίνομαι, ἐπὶ πληγῆς Πόντ. (*Οφ.)

ἀποτζίγκοῦμαι Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀποτζούγκοῦμαι Πόντ. (*Ιμερ. Σάντ. Χαλδ. κ.ά.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ. Κατὰ DCEconomides Lautlehe des Pont. 24 καὶ 38 ἐκ τοῦ ἀπεξογκοῦμαι.

1) *Εκτείνω τὰ μέλη τοῦ σώματος ἔνεκα ἀδιαθεσίας ἢ ὑπνηλίας ἐνθ' ἂν: Ντ' ἐπαθες καὶ πάντα ἀποτζίγκοῦσαι; (τί ἐπαθες κτλ.) Τραπ. Χαλδ. *Οσήμερον πολλὰ ἐπειζουγκῶθα, θὰ πιάν' με ὁ ψῦχον (σήμερον πολὺ τεντώθηκα, θὰ με πιάσῃ ὁ ἐλώδης πυρετός) *Ιμερ. *Εσκάλωσεν κὶ ἀποτζίγκοῦται (ἤρχισε νὰ κτλ.) Κοτύωρ. Χαλδ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποκνεάζομαι, ἔτι συνών. ἀποτουντουνίζω 3, ἀποταυρίζομαι (ἰδ. ἀποτραυῶ Β 2). β) *Εκτείνω τὴν χεῖρα διὰ νὰ κτυπήσω τινὰ Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.): *Αποτζίγκοῦμαι καὶ χτυπῶ σε! Κερασ. Συνών. ἀποξαμώνω Α 2.

2) Παύω νὰ τεντώνωμαι Πόντ. (Κοτύωρ.) Συνών. ξετεντώνομαι (ἰδ. ξετεντώνω).

ἀποτζίγκωμαν τό, Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀποτζούγκωμαν Πόντ. (*Ιμερ. Σάντ. Χαλδ. κ.ά.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζίγκοῦμαι.

*Εκτασις τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἐξ ἀδιαθεσίας ἢ ὑπνηλίας. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀπόκνεασμα, ἔτι συνών. ἀποτουντουνίσμα 2, ἀποτραύιγμα 1 β.

ἀποτζίλτεμαν τό, Πόντ. (Σάντ.)

*Εκ τοῦ ρ. ἀποτζίλτεύκομαι.

*Επειξίς, τάσις εἰς τὸ οὐρεῖν.

ἀποτζίλτεύκομαι Πόντ. (Κοτύωρ.) ἀποτζίλτεύκομαι Πόντ. (Σάντ. Χαλδ. κ.ά.)

*Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τζίλτεύκομαι, δι' ὃ ἰδ. τζίλτεύω.

Αἰσθάνομαι τάσιν, ἐπειξιν εἰς τὸ νὰ οὐρήσω.

